

Başvuru Numarası : 2019 / 2295
Toplantı Tarihi / Sayısı : 07.01.2020 / 111
Karar Numarası : 2020 / 2
Başvuran : M. B.
Adres : S. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap : S. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : S. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın kaldığı cezaevinde bulunan marangoz atölyesinin iki büyük havalandırma camının kendi koşullarının bahçesine açılmakta olduğu, yoğun iş yükü nedeniyle atölyeden sürekli sesler geldiği, ayrıca boya, tiner ve toz kalıntıları ile kokularının koşullarına kadar gelmekte olduğu, toz ve koku nedeniyle çamaşır dahi kurutamadıkları, başvuranın alerji rahatsızlığı bulunduğu ve yoğun tozdan şikayetçi olduğu, bu koşuştan alınmak istediği konularına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 25.06.2019 tarihinde ve 2295 sayı ile kayda alınan dilekçe ile yapılmıştır.
3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi sonunda başvurunun değerlendirilmesi için Ulusal Önleme Mekanizması Birimine gönderilmesine karar verilmiştir.
4. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak başvuru, 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca S. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne gönderilmiş, iddialara ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesi talep edilmiş, ayrıca 6701 sayılı Kanunun 18/3 hükmü gereği başvuranın mağduriyetinin giderilmiş olup olmadığı, giderilmiş olması durumunda bu durumun kayıt altına alınacağı tutanağın Kurumumuza gönderilmesi talep edilmiştir.
5. S. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden gelen cevabi yazıda; "Başvuranın şikayetlerinin incelenmesi için bir heyet oluşturulduğu, heyet tarafından incelemeye ilişkin tutulan tutanakta, başvuranın kalmakta olduğu M-1 nolu odada toz, boya kokusu gibi durumlara rastlanılmadığı, fakat muhtelif zamanlarda çalışan makinelerden mesai saatleri içerisinde hafif düzeyde ses geldiğinin tespit edildiği, başvuran hükümlünün rahatsızlıkları ve şikayetleri ile ilgili olarak gerekli araştırmaların yapıldığı, hastaneye sevklerinin sağlanarak raporlar alındığı ve M. B.'ın konumuna uygun başka odaya yerleştirildiği" bildirilmiştir. Ayrıca oda değişikliğine ilişkin olarak alınmış olan İdare ve Gözlem Kurulu Kararı ekte gönderilmiştir.
6. Kurumun cevabı, görüşünün alınması amacıyla başvurana iletilmiş, başvuran tarafından gönderilen 16.09.2019 tarih ve 2902 sayı ile kayda alınan dilekçesinde, "Kurum

idaresince 06/07/2019 tarihinde koğuşlarının değiştirildiği ve sağlık açısından yapmış olduğu şikâyetlere ait sorunlarının çözülmüş olduğu" belirtilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının (j) bendi uyarınca; "j) *Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

8. Aynı Kanununun 18'inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası uyarınca; "(3) *Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz. (4) Uzlaşma yoluyla sonuçlandırılmayan başvurular ve incelemeler hakkında ilgili rapora ilişkin müzekkere yirmi gün içinde Kurula sunulur. Bunun üzerine Kurul, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali yapıp yapılmadığına ilişkin karar verir.*"

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 71'inci maddesi uyarınca; "(1) *Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52'nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.*"

B. Uluslararası Hukuk

10. İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 2'nci maddesinde; "1. *Sözleşmeye Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde işkence olaylarını önlemek için etkili kanuni, idari, adli veya başka tedbirleri alacaktır. 2. Hiçbir istisnai durum, ne harp hali ne de bir harp tehdidi, dahili siyasi istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hal, işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez. 3. Bir üst görevlinin veya bir kamu mercii'nin emri, işkencenin haklılığına gerekçe kabul edilemez.*"

11. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında Rec (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararına Ek Tavsiye Kararlarının 18'inci maddesinin 1'inci ve 2'nci bentlerine göre; "(18.1.) *Mahpuslara sağlanan barınma yerleri ve özellikle bütün yatakhane bölümleri, insan onuruna ve mümkün olduğunca özel yaşama saygı gösterecek biçimde olmalı, iklim koşulları ve özellikle zemin alanı, havanın metreküp miktarı, aydınlatma, ısıtma ve havalandırma dikkate alınarak, sağlık ve temizlik gereklerini karşılamalıdır. (18.2.) Mahpusların yaşadığı, çalıştığı veya bir araya geldiği tüm binalarda:*

a.) Pencereleler, mahpusların normal koşullarda gün ışığında okumalarını veya çalışmalarını mümkün kılmaya yeterli büyüklükte olmalı ve klima sistemiyle yeterli ölçüde bir havalandırmanın yapıldığı haller hariç, temiz havanın içeriye girmesini sağlamalıdır."

IV. DEĞERLENDİRME

12. Işık, havalandırma, sıcaklık, sağlık, beslenme, içme suyu, açık havaya erişim ve fiziksel egzersiz, kişisel hijyen, sağlık hizmeti ve yeterli kişisel alan ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere bu kurullarda belirtilen genel yaşam koşulları istisnasız tüm mahpuslara uygulanır. (Nelson Mandela Kuralları, md. 42)

13. Ceza infaz kurumlarında, kişilerin barındırıldığı koğuşların havalandırma, aydınlatma ve ısınma gibi insani şartları taşımaması insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele bağlamında değerlendirilmekte olduğundan bu alana ilişkin iddialar TIHEK'in ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında başvuru alabileceği konulardan birini oluşturmaktadır.

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18 inci maddesi ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 71'inci maddesi uyarınca Kuruma yapılan başvuruların iddia konusunun özelliğine göre uzlaşma ile sonuçlandırılması mümkündür.

15. Karara konu başvuruda, başvuran M. B.'in iddiaları, muhatap kurum olan S. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne gönderilerek söz konusu durumun, idare ve başvuran tarafından anlaşmaya varılarak yerine getirilmesi mümkün olan bir talep olduğundan mağduriyetin giderilip giderilmediği, giderildi ise buna ilişkin görüşme tutanağının kurumumuza gönderilmesi belirtilmiştir.

16. Başvuranın iddialarına yönelik olarak ceza infaz kurumu idaresi tarafından gönderilen, 08.07.2019 tarihli cevabi yazı ile "Başvuranın şikayetlerinin incelenmesi için bir heyet oluşturulduğu, heyet tarafından incelemeye ilişkin tutulan tutanakta, başvuranın kalmakta olduğu M-1 nolu odada toz, boya kokusu gibi durumlara rastlanılmadığı, fakat muhtelif zamanlarda marangoz atölyesinde çalışan makinelerden mesai saatleri içerisinde hafif düzeyde ses geldiğinin tespit edildiği, başvuran hükümlünün rahatsızlıkları ve şikayetleri ile ilgili olarak gerekli araştırmaların yapıldığı, hastaneye sevklerinin sağlanarak raporlar alındığı ve M. B.'in konumuna uygun başka odaya yerleştirildiği" bildirilmiştir.

17. Kurumun cevap yazısının 29.07.2019 tarihli yazımız başvurana gönderildiği ve cevaba ilişkin görüşünün sorulduğu görülmüştür.

18. Başvuranın 16.09.2019 tarihinde kayda alınan ve "Kurum idaresi tarafından kaldıkları koğuşun değiştirildiği ve ayrıca sağlık açısından yapmış olduğu şikâyetlere ait sorunlarının çözüldüğü" şeklinde beyanını içeren imzalı dilekçesini sunduğu anlaşılmıştır.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Başvurunun UZLAŞMA KARARI ile sonuçlandırılmasına,
2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,
3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

07.01.2020 tarihinde, Harun Mertoğlu'nun karşı oyuyla, OYÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Cemil KILIÇ
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

KARŞI OY

6701 sayılı Kanunda uzlaşmanın tarifi yapılmamıştır. Ancak uzlaşmayı, başvuran ile muhatabın üçüncü kişi/ihlal incelemesini yapan kurum uzmanının katılımı ile kanundaki usul ve esaslara uygun olarak anlaşmaları olarak tanımlayabiliriz.

Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında yer almaktadır.

Diğer taraftan kanunda uzlaşma iki maddede yer almaktadır.

Madde 18/ (3) “Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi

biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.”

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 11- (1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

b) Ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurular ile insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeleri karara bağlamak, bu başvuru ve incelemelere ilişkin gerekli hallerde uzlaşma sürecini sonuçlandırmak, ...

Kanundaki yer aldığı şekli ile uzlaşma sürecini şu şekilde özetleyebiliriz.

İnsan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin bir incelemede yazılı görüşlerin alınmasından, inceleme raporunun hazırlanmasından önce tarafların talebi veya Başkanın resen yapacağı teklifle taraflar incelemeyi yapan uzmanın katılımı ile bir araya getirilir, kanunda belirlenen şartlarda anlaşmaları halinde bir uzlaşma tutanağı düzenlenir, inceleme raporu tanzim edilmeden iş bu uzlaşma sürecinin sonuçlandırmak üzere kurul gündemine getirilir ve süreç bu şekilde sonlandırılır.

Uzlaşma sürecinin insan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurularda yapılabileceğini Kanun açıkça söylemektedir.

Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında kanunun belirlediği usul ve esaslarda bir uzlaşmanın yapılması zaten imkansızdır.

Kuruma cezaevlerinden gelen bütün dilekçeleri, Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında yapılmış bir başvuru imiş gibi işlem yapılması, mağduriyetleri bir şekilde giderilen kişiler için uzlaşma ile sonuçlandırılmıştır şeklinde bir karar verilmesinin yasal olmadığı, konusuz kalan M. B. başvurusunun işleminden kaldırılması gerektiği kanaatiyle çoğunluğun görüşüne katılmıyorum.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi